

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N128

29.11.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის და სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობა და ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი: შპს „ეიჩ ბი ფართს“, საჩხერის რაიონი, სოფ. დუნთა;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. თბილისი, გარდაბნის გზატკეცილი N42;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 01.10.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ეკოლცენტრი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „ეიჩ ბი ფართის“ მიერ წარმოდგენილია ქ. თბილისში, გარდაბნის გზატკეცილი N42-ში, 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის და სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში. საქმიანობა დაგეგმილია 288 მ² არასასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 01.19.32.001.112). საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს შპს „გრაალი-92“-ის საკუთრებას. აღნიშნულ საქმიანობაზე წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადებისა და სამინისტროს მიერ გაცემული სკრინინგის გადაწყვეტილების თანახმად, საქმიანობა იგეგმებოდა სს „გრაალი-92“-ის ტერიტორიაზე არსებულ საოფისე შენობა N 12.1-ში, რომლის ფართი შეადგენდა 150 მ²-ს, თუმცა შემდგომ მოხდა შენობის შეცვლა, კერძოდ შეირჩა ამავე ტერიტორიაზე არსებული შენობა N 9.1 ტერიტორიის GPS კოორდინატებია: X=493450.00; Y=4612215.00.

სკოპინგის ანგარიშის თანხმად, მანძილი უახლოეს მოსახლემდე შეადგენს 110 მეტრს. საპროექტო ზონიდან მანძილი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე (მდინარე მტკვარი) დაახლოებით 750 მეტრია. საპროექტო ტერიტორიის აღმოსავლეთით მდებარეობს ქ. თბილისის გამწვანების ზონა. სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით ჩატარებული საჯარო განხილვის ფარგლებში, საპროექტო ტერიტორიის დათვალიერებისას და მონაცემების ელექტრონულად გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ მანძილი საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოეს მოსახლემდე შეადგენს დაახლოებით 40 მეტრს.

შპს „ეიჩ ბი ფართს“ ზემოაღნიშნულ ტერიტორიაზე გეგმავს წელიწადში 1000 ტონა მეორადი აკუმულატორის მიღებას, დროებით დასაწყობებას, მის პირველად გადამუშავებას (ელექტროლიტიდან დაცლას) და საბოლოო ეტაპზე აღნიშნული პროდუქტის ირანში გატანას. აკუმულატორების დაცლისას მიღებული გოგირდმჟავას

კონცენტრატის შენახვა მოხდება 200 ლიტრიან რეზერვუარებში, რომელთა გატანაც აგრეთვე იგეგმება ირანის ტერიტორიაზე. აღნიშნული საქმიანობა არ ითვალისწინებს აკუმულატორების რეცხვას.

საწარმოო ტერიტორია მთლიანად მობეტონებულია. რაც შეეხება სასაწყობე შენობა ნაგებობას, სადაც იგეგმება აკუმულატორების მიღება, მათი ელექტროლიტიდან დაცლა და დროებითი დასაწყობება, წარმოადგენს ბეტონის კაპიტალურ შენობას. აღნიშნულ შენობაში ასევე იგეგმება საოფისე ფართის და აკუმულატორების ელექტროლიტიდან დაცლის უბნის მოწყობა.

დაგეგმილი საქმიანობის პროცესში აკუმულატორების შეგროვებისა და შემოტანისთვის გამოყენებული იქნება მცირე ტონაჟიანი საავტომობილო ტრანსპორტი (იგეგმება 2 ავტომობილის გამოყენება). აღნიშნული ტრანსპორტის ძარა მოწყობილი იქნება აკუმულატორებიდან ელექტროლიტის ავარიულად დაღვრის შემთხვევაში მათი შემაკავებელი საშუალებით.

დაგეგმილი საქმიანობით გათვალისწინებულია 4 ადამიანის დასაქმება.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები, კერძოდ არაქმედების, ტექნოლოგიური და ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივები.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედება მოსალოდნელია მხოლოდ აკუმულატორების გოგირდმჟავას კონცენტრატის დაცლისას და მათი რეზერვუარებში ჩასხმისას. წინასწარი შეფასებით, დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე მოსალოდნელი არ არის ხმაურისა და ვიბრაციის დასაშვებ ნორმებზე გადაჭარბება. ამასთან, გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ხმაურის გამომწვევი დანადგარები განთავსებული იქნება დახურულ შენობაში.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში წყლის გამოყენებას ადგილი ექნება მხოლოდ სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, რომლის აღებასაც კომპანია გეგმავს ადგილობრივი წყალმომარაგების სისტემიდან. დღე-ღამეში აღნიშნული მიზნებისთვის გამოყენებული წყლის ხარჯი იქნება 0,18მ³. ექსპლუატაციის პერიოდში, ობიექტის ტერიტორიაზე წარმოიქმნება სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე და სანიაღვრე წყლები. სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების ჩაშვება იგეგმება ქ. თბილისის საკანალიზაციო ქსელში.

საპროექტო ობიექტზე მოსალოდნელია მხოლოდ საყოფაცხოვრებო ნარჩენის წარმოქმნა, რომელიც განთავსდება საწარმოს ტერიტორიაზე არსებულ კონტეინერებში და ხელშეკრულების საფუძველზე პერიოდულად გატანილი იქნება ადგილობრივი კომუნალური დასუფთავების სამსახურის მიერ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე. შესაფუთი მასალების წარმოქმნის შემთხვევაში, ისინი მეორადი გადამუშავების მიზნით გადაეცემათ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე შესაბამის ორგანიზაციებს.

აღნიშნული სკოპინგის ანგარიში 2019 წლის 4 ოქტომბერს განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და სამგორის რაიონის გამგეობის შენობის საინფორმაციო დაფაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტროში დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით საზოგადოების მხრიდან შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

დაგეგმილ პროექტთან დაკავშირებით მიმდინარე წლის 25 ოქტომბერს ქ. თბილისში, სამგორის რაიონის გამგეობის შენობაში სამინისტროს ორგანიზებით გაიმართა სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელი, საქმიანობის განმახორციელებელი კომპანიის შპს „ეიჩ ბი ფართის“ და შპს „ეკოლცენტრის“ წარმომადგენელი და აგრეთვე სამგორის რაიონის გამგეობის წარმომადგენლები. საჯარო განხილვის ფარგლებში პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები არ გამოთქმულა.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების შესახებ.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის აღწერა;
  - დეტალური ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის შესახებ (GPS კოორდინატები, საკადასტრო მონაცემი, მანძილი უახლოეს მოსახლემდე, მდინარემდე და ცენტრალურ გზამდე);
  - ტერიტორიის მიმდებარედ და 500მ-იანი რადიუსის მანძილზე არსებული ობიექტების შესახებ ინფორმაცია, დანიშნულების მითითებით;
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები კერძოდ, ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტები, ტექნოლოგიური ალტერნატივები და შერჩეული ალტერნატივის (ტერიტორია, ტექნოლოგია) დასაბუთება გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით;
  - საწარმოს ტერიტორიის საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
  - ნარჩენების მართვის გეგმა;
  - ნარჩენების დამუშავების ტექნოლოგიური ციკლის, მათ შორის სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ციკლის აღწერა;

- ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის შესახებ დეტალური ინფორმაცია („სახიფათო ნარჩენების შეგროვების და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ” საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 29 მარტის N145 დადგენილების შესაბამისად);
- აკუმულატორების ელექტროლიტიდან დაცლისთვის განკუთვნილი ტერიტორიის/შენობის დეტალური აღწერა;
- დასამუშავებელი ნარჩენების სახეობა, მათ შორის კოდი და დასახელება („სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ” საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების მიხედვით);
- დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა და წარმოშობა;
- ელექტროლიტების კლასიფიკაცია („სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ” საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების მიხედვით). ინფორმაცია ელექტროლიტების რაოდენობის შესახებ;
- დროებითი შენახვის ობიექტში შესანახად განკუთვნილი ნარჩენების აღდგენის ან განთავსების ოპერაციების კოდი ნარჩენების მართვის კოდექსის I და II დანართის მიხედვით;
- დასაწყობებულ ნარჩენებზე კონტროლის მეთოდები;
- ქიმიური ნივთიერებების ნარჩენების (გოგირდმჟავას) დასაწყობების პირობები;
- აკუმულატორების შეფუთვისასთან დაკავშირებული საკითხები (ტერიტორია, შეფუთვის ვადა და სხვა);
- ტექნოლოგიურ ციკლში წყლის გამოყენება;
- საწარმოო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო-ფეკალური და საწარმოო ჩამდინარე წყლების მართვა (საკანალიზაციო ქსელი);
- სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები (სანიაღვრე ქსელი);
- შემთხვევით დაღვრილი გოგირდმჟავას და აღნიშნული პროცესის დროს წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის (განიეტრალეზა/გაწმენდა, ჩაშვება) საკითხები;
- საწარმოს მოწყობის ეტაპზე და ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათზე რეაგირების ღონისძიებები (ტექნიკური გადაწყვეტა) ნედლეულის/ნარჩენების მიმღებ, საწარმოო და პროდუქციის/ნარჩენების დასაწყობების მოედნებზე;
- აკუმულატორიდან ამოღებული გოგირდმჟავას დაღვრის რისკები და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გოგირდმჟავას კონცენტრატის შეფუთვის (კონტეინერების) შესახებ ინფორმაცია და შესაბამისი პროცესის აღწერა;
- სახიფათო ნარჩენების შეგროვებასთან და ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული საკითხები;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები ნარჩენების პირველადი დამუშავებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი, სადაც ასახული უნდა იყოს: ატმოსფერული ჰაერის ფონური მდგომარეობა; ობიექტის ფუნქციონირებით გამოწვეული ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, ასევე დადგენილი უნდა იყოს მავნე ნივთიერებათა გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროები, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემადგენლობა, მათი რაოდენობრივი მაჩვენებლები და გაფრქვევის სხვა პარამეტრები;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ და მიწისქვეშა წყლებზე ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით და ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე);
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებებზე მონიტორინგის განხორციელების საკითხები (ინსტრუმენტული გაზომვა; შესაბამისი მოწყობილობებით გაზომვა და სხვა);
- ობიექტის ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებული დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი დეტალური მონიტორინგის გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ობიექტის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა), გენერალური გეგმა შესაბამისი ექსპლიკაციით;

გზშ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს დაზუსტებული ინფორმაცია, კერძოდ:

- აღწერილი საქმიანობა გარდა საქართველოს კანონის გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის 10.5 ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საქმიანობისა, ასევე

მოიცავს ამავე კოდექსის 10.4 ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საქმიანობას, შესაბამისად უნდა შეიცვალოს პროექტის სათაური შემდეგნაირად: „10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის და სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობა“. გზშ ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იყოს აღნიშნულის გათვალისწინებით; აგრეთვე შესწორებას საჭიროებს ცხრილ N1-ში მოცემული ინფორმაცია;

- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს დაზუსტებული ინფორმაცია კომპანიის მიერ ოპერირების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების კლასიფიცირებისა და მართვის შესახებ (ანგარიშის 28-ე და 31-ე გვერდებზე მოცემული ინფორმაცია არ არის შესაბამისობაში); კერძოდ, ექსპლუატაციის შედეგად მოსალოდნელი ნარჩენების რაოდენობა, სახეობა, სახიფათოობის მახასიათებლები და მათი შემდგომი მართვის საკითხები ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- იმ შემთხვევაში თუ სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვა ვერ განხორციელდება, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ნარჩენების მართვის ალტერნატიული ვარიანტი;

საჯარო განხილვის ფარგლებში, ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერების შედეგად დადგინდა, რომ მანძილი საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოეს მოსახლემდე შეადგენს დაახლოებით 40 მეტრს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გზშ ანგარიშში წარმოსადგენი ჰაერის ხარისხის მოდელირება და ემისიების გაანგარიშება უნდა შესრულდეს მოცემული მანძილის გათვალისწინებით.

სკოპინგის ანგარიშში, „ცხრილი N1“-ში მოცემულია ინფორმაცია მოხმარებული ნედლეულის სახეობებისა და რაოდენობების შესახებ (ქვიშა; ღორღი; მინერალური ფხვნილი; ბიტუმი), რაც არ უკავშირდება დაგეგმილ საქმიანობას და საჭიროებს კორექტირებას. ამასთან წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის ძირითადი ნაწილი მოიცავს კანონმდებლობიდან ამონარიდებს და ზოგად საკითხებს და არა აღნიშნული საქმიანობის აღწერას (მოწყობა და ექსპლუატაცია) და მასთან დაკავშირებულ კონკრეტულ ღონისძიებებს.

- ❖ გზშ ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში (მათ შორის, კონსულტანტის მიერ);
- ❖ გზშ ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ეიჩ ბი ფართის“ მიერ წარმოდგენილ ე. თბილისში, გარდაბნის გზატკეცილ N42 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის და სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.